

BEZOEK AAN HET GEOLOGISCH RESERVAAT „P.v.d. Lijn” EN AAN DE z.g. „STAART VAN URK” NABIJ URK

door Bern. Boelens en W. Vasbinder Jr.

Begunstigd door stralend zomerweer brachten wij op 24 juni 1958 een bezoek aan de - van geologisch standpunt bekeken - in de titel genoemde belangrijke gebieden.

De tocht per auto van Bellingwolde, via Groningen, Assen, Dieverbrug, Steenwijk, Vollenhove naar Schokland was een waar genoegen.

Volgens afspraak zou de heer van der Heide, Archeoloog bij de dienst van de Wieringermeer-Directie, wonende op het voormalige eiland Schokland, ons op onze verdere tocht vergezellen.

Terwijl wij de door mevrouw van der Heide aangeboden koffie en koek nuttigden, vertelde de heer van der Heide ons, dat het hem veel zorg baarde om het terrein, als geologisch reservaat aangewezen, onkruidvrij te houden. De onkruid-ontwikkeling was van zodanige aard en omvang, dat nog slechts van een drastisch ingrijpen resultaten konden worden verwacht.

Spreker prees zich gelukkig te kunnen mededelen, dat hij van zijn Directie toestemming had ontvangen om tot bespuiting van het onkruid met een sterk verdelgingsmiddel over te gaan. Van deze mededeling maken wij met opzet gewag, omdat hieruit blijkt, dat het meergenoemde Directie ernst is om het reservaat in goede staat te handhaven.

Volledigheidshalve willen wij ook vermelden, dat bij deze gelegenheid door de heer van der Heide één van zijn nieuwste vondsten werd getoond, te weten een stuk koraal van een flinke afmeting. Dit stuk koraal was bij het diepploegen van een stuk land, liggende in het gebied tussen Ramspol en Schokland, aan de oppervlakte gekomen.

Van deze vondst kunnen de volgende bijzonderheden worden vermeld:

1. dat het betrokken stuk land was bedekt met jonge zandafzettungen van de IJsel;
2. dat het enigszins verweerde en zwaar verkiezelde stuk koraal, schoon aan de haak, 7800 gram woog;
3. dat volgens voorlopige determinatie van de eerstgenoemde schrijver het in dit geval betrof een koraal van het type *Heliolites* sp.;
4. dat aan de hand van enige te vervaardigen slijpplaatjes getracht zal worden een juiste determinatie van deze koraal te geven.

Met dank in het hart voor de goede zorgen door mevrouw van der Heide aan ons besteed en, met in ons geheugen gegrift, de waarschuwing, dat wij aanstonds getuigen zouden zijn van een stukje strijd tussen mens en natuur, werd de tocht naar het reservaat voortgezet.

Beter dan woorden geven de hierbijgevoegde foto's een beeld van de toestand zoals wij die daar aantreffen. Brullend en steigerend sleepte een tractor een vergif spuitende installatie over het terrein, dat door van der Lijn in "HET KEIENBOEK" (bij foto VII) de grondmorene bij Urk wordt genoemd. Welk een verschil bij de toestand in 1942 en die van 24 juni 1958. Men moet wel een sterk geloof hebben in de mogelijkheden van de mens in de strijd tegen de natuur.

Wij spreken op deze plaats de welgemeende wens uit, dat de heer van der Heide met allen, die hem daarbij terzijde staan, de

overwinning van het onkruid zal behalen.

Het kan zijn nut hebben om er op deze plaats nogmaals op te wijzen, dat het verzamelen van keien binnen de grenzen van het reservaat beslist verboden is en dat het betreden van het reservaat slechts is toegestaan aan hen, die in het bezit zijn van een door de Directie van het Archeologisch Museum op Schokland afgegeven vergunning.

Zeer tot onze spijt troffen wij op verschillende plaatsen restanten van stukgeslagen kalk- en vuurstenen aan.

Buiten de grenzen van het reservaat bestaat nog voldoende gelegenheid om naar voor een verzameling bruikbare keien en fossielen te zoeken.

Dat deze mededeling geen holle frase is, mag blijken uit het feit, dat binnen een tijdsbestek van 2 à 3 uur, door ons de volgende vondsten buiten het reservaat werden gedaan:

BEYRICHIAKALK met verschillende typen BEYRICHIA
ZAPHRENTIS CONULI Lindstr.;
CROTALOCRINUS RUGOSUS Mill.;
CHONETES STRIATELLA Dalm.;
PACHYPORA LONSDALEI Lindstr.;
FAVOSITES GOTLANDICA Goldfl.;
Resten van TRILOBIETEN;
Diverse BRACHIOPODEN;
HALYSITES ESCHAROIDES;
LEPERDITIA GRANDIS;
ASTYLOSPONGIA;
Fragment STROMATOPORENKALK
Fragment PALAEOPORELLENKALK.

Met de wetenschap dat de Directie van de Wieringermeer zich veel moeite en kosten getroost voor het onderhoud en behoud van het reservaat, menen wij in de eerste plaats een beroep te mogen doen op alle amateur-geologen, om de beperkende bepalingen verbonden aan een vergunning tot het betreden van het reservaat volledig te respecteren.

Indien enigszins mogelijk dient het "Geologisch Reservaat P. v.d. Lijn" voor het nageslacht bewaard te blijven.

Groningen, augustus 1958.

DE SYSTEMATIEK DER STOLLINGSGESTEENTEN

door C. J. Overweel.

INLEIDING.

De mens is van nature een systematicus. Mogelijk krijgt hij de drang tot groeperen en klassificeren bij de geboorte mee, maar het is onbetwistbaar dat het leven, zowel bij de primitieve als de moderne mens, een leerschool in de systematiek doet doorlopen.

Het kleine kind begint zich bij het opgroeien te realiseren, dat het tot een familie behoort, tot een stam of volk, waarvan de verschillende leden gebruiken en gewoonten, algemene lichamelijke en psychische trekken gemeen hebben. Op deze wijze komt het passief met systematiek in aanraking. Later moet het kind een keuze maken of het zeeman, zakenman, krijgsman, ambachtsman, journalist